

CRTICE IZ POVIJESTI OSJEČKOGA ZDRAVSTVA

Novca nikada dovoljno...

Prvi Statut o uređenju zemaljske bolnice u Osijeku datira od 11. listopada 1874. godine. Ta Naredba, odnosno Statut imao je 19 članaka, a upravo posljednji regulirao je da se prostrano dvorište ima urediti, klupama «providiti» kako bi se bolesnici i liječnici mogli odmoriti

Pisani izvori za povijest zdravstva Slavonije i Baranje su rijetki sve do početka 18. stoljeća. Tek po koji zapis o bolestima, po koja ljekaruša ili nešto malo što se nalazi u vjerskim zapisima često vezanima uz čudesna i nadnaravna pojava. Puno toga se događalo u povijesti, a čitajući kratke crtice iz vrijednih zapisa dr. Vladimira Utvića ili dr. Stjepana Sršana koji su koristili arhivsko gradivo Arhiva u Osijeku, Gradskog poglavarstva u Osijeku i Kliničke bolnice Osijek u mnogome se može zaključiti samo jedno – povijest se vrlo često ponavlja!

Dok je u ovome vremenu nezamislivo da država izmiješta ravnatelja bolnice u neku drugu gdje smatraju da je potrebniji, zapis iz 1899. godine koji je potpisao upravo Kuen Hedervary govori drukčije. Tako je ravnatelj osječke bolnice prim.dr. Vatroslav Schwartz premješten na službovanje u Pakrac, a privremenim upraviteljem imenovan dr. Bela Fischer.

Te godine uvode se i ograničenja u trajanju liječenja i uprave bolnica su primorane od Vlade tražiti dozvolu da bi se bolesnici liječili dulje od 40 dana.

Kroz vrijeme i društvena uređenja mijenjaju se zakoni, a samim time i propisi o načinu upravljanja određenim ustanovama. Sačuvano je vrijedna građa koja potvrđuje da prvi Statut o uređenju zemaljske bolnice u Osijeku datira od 11. listopada 1874. godine. Ta Naredba, odnosno Statut imao je 19 članaka, a upravo posljednji regulirao je da se prostrano dvorište ima urediti, klupama «providiti» kako bi se bolesnici i liječnici mogli odmoriti.

Svojevrsni PR i sustav ograničavanja iznošenja službenih podataka, moglo bi se reći da je uveo davne 1899. godine tko drugi nego ponegdje omraženi grof Khuen Hedervary koji je naredio da za svaku javnu polemiku, javni nastup dužni zatražiti dozvolu više instance. Ali ni to nije išlo jednostavno nego je zainteresirani najprije morao izrezati članak na koji reagira, «priklopiti» ga uz zamolbu, a potom i sažetak, koncept sadržaja s kojim se planira obratiti novinama. Naravno, ukoliko se to ne učini slijede disciplinske mjere.

Uredbama se rješavao i problem liječenja skitnica bez uputnica, a 1901. nazivani su «bolničkim klatežom». Vrlo detaljno bilo je obrazloženo i kako obračunati troškove gazdi za liječenje bludnica iz Osijek ali i onih koje su se doklatile iz BiH.

Zdravstvo, kao što je poznato, uvijek je imalo problema s novcem pa Arhiv čuva i jedan naputak iz 1909. godine koji objašnjava kako utjerivati bolničke troškove, a uopće cijela prepiska o trajanju liječenja, potrošnji, plaćanju za strance, djecu i skitnice upućuje da zdravlje uvijek košta i da su vlade povremeno donosile odluke o povišenju bolničkih pristojbi.

Čitajući Izvore za povijest zdravstva Osijeka i Hrvatske dr. Stjepana Sršana može se doznati niz zanimljivosti pa i to da bolničkom bravaru nije bila potrebna obrtnica o čemu obavještava 1911. godine gradonačelnik Graff, a iste godine određen je i način propisivanja lijekova.

Mnogi pisani izvori govore o sustavu zdravstvenog osiguranja koji se ponešto razlikovao od današnjega, pa je tako 1913. godine kraljevski povjerenik pisao Ravnateljstvu HKM zakladne bolnice u Osijeku da se konkubina (vanbračna žena) osiguranog člana ne može smatrati obiteljskim članom te stoga ne može biti članom blagajne uz pogodnosti plaćanja polovice prinosa. I onda se rješavalo pitanje ortopedskih pomagala, uputnica, povećanja cijena lijekova, visine naknade za odlazak na liječenje i pratnju.

Dr. Vrabčević je još 1920. godine pokušao iskorijeniti korupciju, pa je osječkoj bolnici poslao dekret da se liječnicima zabranjuje traženje i primanje nagrada u bolnicama, te da bolnice koje su državne ustanove nitko ne smije iskorištavati u privatne svrhe. Bilo je uredbi o plaćama, povećanjima naknada te sastavljanju jelovnika i obračunavanju obroka, propisi o radnom vremenu kao i naputak o tome na koji će način država kontrolirati financije.

(...) Trajanje boravka u bolnici

Br. 27.577 Zdrav. odsjek

Ravnateljstvu bolnice u Osijeku
Zagreb 3. X. 1922.

Povodom pritužbe jednog županijskog upravnog odbora radi neopravdano predugog držanja u bolnicama takvih bolesnika, koji bi se svakako mogli zbog neznatnih bolesti i mnogo prije iz bolničke njege otpustiti naslov se ovime upozorava na strogo držanje postojećih odredaba te da podčinjeno liječničko osoblje upozori da se takvi bolesnici ne smiju držati preko potrebe u bolničkoj njezi, jer će se inače za ovakav propust na platež prouzročeni troška pozvati.

Dr. Lochert, v.r.

(...) Telefonskih linija i razgovora – reguliranje

Br. 70.990-922

Pokrajinska uprava za Hrv. Slav. Zagreb

«Usljed velikog broja porasta telefonskog prometa te nemogućnosti izgradnje dostatnog broja linija trpi općinstvo naročito privredni krugovi...

... Ovo se naročito tiče razgovora na linijama Zagreb, Beograd te Zagreb – Osijek jer potonji potez ima samo jednu liniju.

...Čast mi je primijetiti, da se čini, kako se službeni organi i nadležstva službe telegraf. i telefonom vrše iz navike i komotnosti nego iz prave potrebe.»

*Direkcija pošte i telegrafa
Rudolf Runec, v.r.*

(...) Praksa isplaćivanja bolnicama

Br. 12.304 Zdrav. odsjek za Hrv. Slav. i Medj.

Ravnateljstvu bolnice u Osijeku
Zagreb, 4. V. 1923.

Prigodom predstavke uprave jedne ovopodručne bolnice izdao je Zdrav.odsjek za Banat, Bačku i Baranju u N. Sadu 25.IV. 1923. br. 2.378 rješenje slijedećeg sadržaja:

«Zdravstveni odsjek za Banat, Bačku i Baranju u N. Saduzaveo bi novu praksu kod sebe kada bi bio prihvatio predstavku bolnice N.N. da isplaćuje odmah bolnicama sve propisno sastavljene i dokumentarno obložene bolničke račune, bez razlikenjihovog imovnog stanja, a sam posle izdati novac ubire putem općina.

Jer madjarski zakoni dozvoljavaju preuzimanje, na teret drž.budžeta, samo za siromašne bolesnike. A kako i zakon o sadašnjem državnom računovodstvu

omogućuju samo ovakvu praksu i ne dostavlja zdrav. odsjeku sumarne svote za isplatu bolničkih računa no ispituje svaki pojedini slučaj, to se ovdje ne može zvesti stara praksa naplate bolničkih troškova važećih kod naslova.

Dok se zakoni na svu državu ne izjednače postoji praksa i stara naredjenja, ukoliko ih novi izričito ne potiru. Što se ovoj upravi priopćuje znanja i ravnanja radi.

*kr. banski savjetnik
Dr. Vrabčević, v.r.*